

Ett Sydafrika för alla - Democratic Alliance genom historien.

Av Hampus Rydahl

Sydafrika har ett mörkt förflutet. Mellan 1948 - 1991 begicks åtskilliga brott mot mänskligheten under National Party's (NP) Apartheid-regime. Redan från början så fanns det ett tryck från omvärlden att avskaffa dessa segregeringar, men det dröjde 13 år innan någon talade emot Apartheid i det sydafrikanska representanthuset. Helen Suzman blev invald i riksdagen som ensam representant från sitt nystartade parti "Progressive Party" 1961 och tillbringade de kommande 13 åren att ensam ifrågasätta alla segregeringar som presenterades av NP. Nelson Mandela beskriver hennes närvaro i representanthuset: "She was undoubtedly the only real anti-apartheid voice in parliament and the discourtesy of the National Party's MPs towards her showed how they felt her punches and how deeply they resented her presence."

Helen Suzman var ensam att ställa sig mot "Detention without trial" (där svarta, färgade och indier blev fängslade utan att få tillgång till rättegång), "Mixed Marriages Act" (som förbjöd folk från olika etniska bakgrunder att gifta sig och att bilda familj), "Separate Amenities" (som förbjöd den svarta befolkningen att använda de vita bussar, stränder vattenkranar etc), etc. Listan på brott mot mänskligheten som begåtts under Apartheid är lång och Helen Suzman gjorde allt för att motverka NPs förtryck. Efter att fler politiker och aktivister anslutit sig till PP och de fick ytterligare säten i riksdagen så började även politiker från andra partier börja motverka NPs politik. Förenade under PPs värdegrund så slår sig flera partier samman under årens lopp och tar det nya namnet Democratic Party (DP).

När African National Congress (ANC) och andra organisationer som under Apartheid varit förbjudna återigen fick rätten att organisera sig så innebar detta även frigivelse av politiska fångar som protesterat mot NPs styre. Helen Suzman hade besökt Nelson Mandela under hans tid som fånge på Robben Island och hade även kämpat för att förbättra Mandelas och andra fångars levnadsförhållanden. Nelson Mandela skrev under Sydafrikas nya konstitution 1996 och bjöd då personligen in Helen Suzman till ceremonin, delvis som ett tack, men även för att de principer och värderingar som den nya konstitutionen stod för var de samma som PP förespråkade sedan 1959.

När Tony Leon, dåvarande partiledare för DP, blev inbjuden att ta en ministerpost i övergångsregeringen tillsammans med ANCs Mandela och NPs De Klerk så tackade han nej. Detta var ett högst kritiserat beslut till en början, men har på senare tid hyllats. Tony Leon menade att det var viktigare för Sydafrika att ha ett väletablerat oppositionsparti som kan skugga och debattera med den sittande regeringen. Tony Leon var rädd att ANC skulle växa sig lika starka som NP gjort tidigare, vilket lett till införandet av Apartheid. Internationellt sett så har detta beslutet varit betydligt mer populärt än hos ANCs anhängare, som såg detta som att DP

försökte motarbeta Mandela och den svarta befolkningen, när tanken i själva verket var att främja demokrati och att hindra ett enpartistyre. Detta var en turbulent tid för DP som tappade flera medlemmar till ANC, samtidigt som andra partier och politiker valde att ansluta sig till DP för att stärka oppositionen. Med dessa nya anslutningar så bytte partiet namn till Democratic Alliance.

År 2004 så har DA blivit det enda riktiga konkurrenten till ANC och växer ständigt i väljarantal på dåvarande 12% av landets röster, vilket resulterar i 50 platser i representanthuset. 2006 så har rösterna överskridit 16% och Kapstaden röstar fram DA som vinnare i de lokala valen. Helen Zille, nyvald borgmästare i Kapstaden, blir även ny partiledare för partiet. Efter stor succé i Kapstaden (Helen Zille vinner "Världens Bästa Borgmästare" 2008) så tar DA 2009 makten i resten av Västra Kapprovinsen och utökar sin närvaro i representanthuset med ytterligare 17 platser. Framgången fortsätter 2014 och DA har nu över 22% av landets röster, men för att fortsätta växa så bestämmer sig partiet för att det är dags för en ny partiledare.

Den kritik jag oftast hör från ANCs anhängare angående DA är att det är "de vitas parti". Detta reflekteras inte alls i deras väljarbas (vilket är den mest mångfaldiga utav alla partier) eller deras medlemmar i representanthuset (som även där är den mest mångfaldiga av alla partiernas representation i riksdagen), men när det kommer till ledarskap så kan jag medge att de har en poäng. Alla partiledare för DA har varit av europeisk bakgrund, ända sedan start med Helen Suzman 1959.

En annan kritik som ofta väcks är att DA är något robot-aktiga och mekaniska. Detta uttryck kräver kanske lite kontext. Många ledare i Afrika är karismatiska visionärer som uttrycker mycket känslor och använder storslagen retorik. Jämfört med andra partier så ses DA som lite tråkiga och stela. DA är kända som ett väl fungerande organ som sällan får interna problem, men som enligt många saknar "african vibes". I Sverige skulle DA se ut som ett helt vanligt parti, men många tycker här i Afrika att DA verkar kalla, att de saknar ett mänskligt hjärta och istället är... lika tråkiga som mekaniska kugghjul.

Båda dessa punkter av kritik bemöttes 2015 i och med valet av ny partiledare. Mmusi Maimane, en 34 år gammal politiker och pastor, framröstad till DAs första svarta partiledare. Mmusi Maimane, som växt upp i landets största kåkstad Soweto och tillhör Xhosa-folket, har all den energi som kritiker tyckte att DA hittills saknat. Han talar om "One South Africa For All", oberoende bakgrund eller social status. DA överraskar ANC i de lokala valen 2016 och behåller inte bara kontrollen i Västra Kapprovinsen och Kapstaden, utan vinner även i Johannesburg, Tshwane och Nelson Mandela Bay för första gången. 16 miljoner av landets totala 55 miljoner har efter detta valet DA som antingen lokal eller regional regering.

Efter att ha utökat sitt antal röster i varje val i över 20 år så kom motgångarna under valet 2019 som en överraskning. DA tappade visserligen bara 1,5% av rösterna från senaste valet, men många hade förutspått ett rekordresultat. Mmusi Maimane och resten av partiets högsta ledning valde att avgå mot slutet av året och DA står nu med den temporära ledaren John Steenhuisen. John Steenhuisen är en bra ledare och en duktig talare, men jämfört med Mmusi Maimane så är han inte lika karismatisk och spännande. Om väljarna är redo för en partiledare som John Steenhuisen eller inte står skrivet i stjärnorna - det får framtiden utvisa!

Hampus Rydahl

+46 730 350 303

hampusr@da.org.za

<https://www.linkedin.com/in/hampusrydahl/>